

continet. Indatum est, sed Christo gratia, non frustra
perficiet autem Christus suam hinc opus quam primum
uxor mea jamjam expectat ut pariat, faciat deus
ut feliciter. Salutate Dnum meum Prefectum Dnum
Hogenbiff, Benedictum Paulum, D. Augustum D. Staack-
mannum, Christianum aurifabrum, Lucam picto-
rem etc. cum eorum uxoribus excepta Prefecti uxore.
Salutate uxores vestras et familias et filios etc. Dnus
noster Jesus Christus conservet omnes vos. Ex Hambur-
go M. D. XXIX. altera post. latere.
Tanta molis erat etc. J. B. Pomeranus
Sed mulier cum parit etc. vester
non loquor de uxore mea.

Gratia Christo
coram dicemus. Inscriptis.
Doctissimis et optimis viris D. Mart. Luthero,
Doct. Justo Jone, Magistro Philippo, et verbi
Diaconis Dominis et fratribus suis
Wittenbergae.

60.
Historia
Illenii Miro-
riti

Doct. Martino Luthero Friderico Niconio
Gratiam et pacem per Christum a Deo patre nostro. Ut
aliquando Reverende mi D. Luthere, suis jussis, uti debeo,
obtemperem, et me exspectam debito, mitto ad Joannem Illenii
minorita historiam, non quidem totam, sed minutas quasdam
particulas, quantulas ex vetulij Monachis et scriptoribus
illius reliquiis laceris excipari et corrudere licuit. Ex omnibus
vero monumentis et libris illis (quorum fuit ingens copia
et haud dubie adhuc aliqui a Monachis, qui illos olim ocula-
sarunt, dum perdescent, servantur :) non nisi hoc fragmen-
ta nancisci potui, et id certe non sine magna diligentia
et arte. Miris enim studio Monachi isti hujus et aliorum
Christi martyrii sanguinem et monumenta obstruant
et occultant, ne de hac terra clamet ad Dominum. Sed
frustra sanant hanc operam, cum jamjam ventura
sit, qui omnem omnium justorum sanguinem, qui effu-
sus est super terram ab impijs requisiturus est. Fuit Illenii
ille

107

ille tantum olim apud Livonios, quibus predicavit, ut angelum
se audisse putarint, quotquot concessum fuit illum videre
et audire: Verum ex hoc libro, quem loco eo, quem cartula
imposita signavi, folia quaedam dixerunt Monachi,
ubi ut ex priori folio, quod adhuc est reliquum, vir ille
suam historiam et martyria descripserat: Inter reliqua
verò, nisi prologus libri hujus videtur esse, non mali-
cordis testimonium; quanquam de justificationis sa-
luberrima atque necessaria doctrina velle illum vel
scripsisse vel scripsisse certiora. Romanos aliquoties inter-
pretatur apocalypticam illam esse meretricem, et desi-
turum illud regnum circa annum Christi 1518. ut est
in illius rotulis cernere. Supra modum egro tulit ani-
mo distinctionem illam, quam Monachi primum expo-
sitarunt, Christianos alios esse, religiosos, alios secula-
res, ubi vult nullam prorsus religionem salutarem
esse nisi unam Christianam, sine qua Monachi extra
salutem sint. De Mahometarum sive Turcarum regno
triumphis et gloriis in Europam usque propagandis, ut sic
Europensium consummata malitia et impietas dignas
poenas det, quae senserit et in rotulis et alibi in hoc
libro frequenter dixerit; deinde de Christianorum refor-
matorum regno, de Anti-Christi tyrannide et regno
Christi hic in terra nihil numeret computi libri celestis.
quid senserit et quibus probavit scripturis, tu facilius quam
ego conjicies. Ego enim puto illum non admodum veri-
similia scribere. Verum hoc unum non possum non mirari,
quod Roma statuit finem circa annum 1518: et Turci
regnum ab anno Christi 600. usque ad illius annum 1570
in Europam etiam extendit. In qua re non video quid
menciat, verum tu spiritu Christi, qui in te est, scies,
quis fuerit ille spiritus, qui hoc suggestit et congressit.
Rogo autem te mihi Reverende Lutheri, ut librum
hunc Attentè lectum remittas. Dedi enim fidem Monachis
me hunc diligenter servaturum, et si jubeat etiam remissum.
Cura

